

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
АГРОБІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

КАФЕДРА ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА

НАУКОВО-ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА

Методичні рекомендації
для здобувачів вищої освіти другого (магістерського)
рівня спеціальності 205 «Лісове господарство»

Біла Церква
2024

Ухвалено
науково-методичною радою
Білоцерківського національного
аграрного університету
(Протокол № 5 від 1 лютого 2024 р.)

Укладачі: **Хрик В.М.**, доктор пед. наук; **Левандовська С.М.**, канд. біол. наук; **Лозінська Т.П.**, канд. с.-г. наук; **Масальський В.П.**, канд. біол. наук; **Ситник О.С.**, канд. с.-г. наук; **Пенькова С.В.**, доктор філософії; **Кімейчук І.В.**, асистент.

Науково-виробнича практика: методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 205 «Лісове господарство» / уклад. В.М. Хрик та ін. Біла Церква: БНАУ, 2024. 23 с.

Методичні рекомендації підготовлено відповідно до Стандарту вищої освіти України другого (магістерського) рівня, галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство» спеціальності 205 «Лісове господарство» та нормативних документів Білоцерківського НАУ. Наведено рекомендації щодо проходження переддипломної науково-виробничої практики та основні вимоги до написання й оформлення звіту, оцінювання результатів науково-виробничої практики.

Рецензенти: **Мельниченко В.А.**, генеральний директор ВО «Укр-держліспроєкт»;
Грабовський М.Б., д-р с.-г. наук, професор кафедри технологій у рослинництві та захисту рослин, Білоцерківський національний аграрний університет.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	5
2. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАУКОВО-ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ.....	5
3. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОХОДЖЕННЯ НАУКОВО-ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ.....	7
4. ПРОГРАМА ТА ЗМІСТ НАУКОВО-ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ.....	9
5. ЗВІТНІСТЬ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ.....	10
5.1. Рекомендації до оформлення щоденника практики.....	11
5.2. Рекомендації щодо структури та оформлення звіту.....	11
5.3. Оцінювання.....	15
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	17
ДОДАТКИ.....	18

ВСТУП

Підготовка кваліфікованих магістрів лісового господарства має важливе значення для сталого розвитку лісового господарства з урахуванням потреб суспільства та забезпечення відповідального користування лісовими ресурсами. Кваліфіковані кадри мають знання та навички для ефективного управління лісовим фондом, можуть розробляти стратегії використання лісів для забезпечення екологічної та економічної стійкості за принципами сталого лісокористування, мають актуальні знання щодо використання сучасних технологій, можуть використовувати аналітичні та дослідницькі навички для розробки моделей та прогнозування впливу різних чинників на лісове середовище.

Переддипломна науково-виробнича практика є ключовим етапом в підготовці здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти. Ця практика дозволяє здобувачам ознайомитися з методикою проведення науково-дослідної роботи в наукових установах, детально розглянути питання реалізації теоретичних і наукових розробок у галузі лісового господарства, оволодіти сучасними технологіями у виробничих умовах та отримати важливі навички для проведення самостійної професійної та науково-дослідницької роботи в галузі. Під час науково-виробничої практики здобувачі освіти мають можливість зібрати необхідні відомості та польові матеріали для написання кваліфікаційної роботи магістра.

Методичні рекомендації допоможуть здобувачам освіти максимально ефективно виконати переддипломну (науково-виробничу) практику та забезпечити якісний результат підготовки магістра лісового господарства. Ці рекомендації розроблено з урахуванням сучасних вимог та високих стандартів підготовки фахівців галузі лісового господарства відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Для закріплення одержаних під час занять теоретичних знань і набуття практичних вмінь за навчальним планом підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Лісове господарство», студенти мають пройти переддипломну науково-виробничу практику. Загальний обсяг науково-виробничої практики становить 12 кредитів ЄКТС (360 годин). Науково-виробнича практика є продовженням навчального процесу і дає можливість удосконалити професійні вміння та навички, оволодіти сучасними технологіями у виробничих умовах, зібрати необхідні польові матеріали для написання кваліфікаційної роботи. Проходження науково-виробничої практики також допомагає магістрам перевірити основні результати своєї кваліфікаційної роботи і визначити можливість їх практичного використання.

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАУКОВО-ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Мета практики – закріплення і поглиблення теоретичних знань і практичних навичок на підприємствах лісового господарства чи в наукових установах, оволодіння сучасними технологіями в галузі, методиками наукової роботи.

Завдання:

- зміцнення теоретичних знань та професійних навичок студентів через вирішення практичних завдань;
- набуття практичного досвіду за спеціальністю;
- оволодіння сучасними технологіями в галузі лісового господарства;
- оволодіння методикою аналізу виробничої діяльності господарства, економічної оцінки технологічних та господарсько-організаційних заходів;
- вивчення сучасного стану організації техніки безпеки на виробництві та охорони навколишнього природного середовища;
- оволодіння методиками наукової роботи;
- збір необхідних для написання кваліфікаційної магістерської роботи даних і польових матеріалів.

Під час виконання програми науково-виробничої практики здобувач вищої освіти ОР «Магістр» спеціальності 205 «Лісове господарство»

має набути здатність розв'язувати складні завдання дослідницького та/або інноваційного змісту у сфері лісового і мисливського господарств та оволодіти наступними загальними (ЗК) і спеціальними (СК) компетентностями:

ЗК 1. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 3. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 4. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 5. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

ЗК 6. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

СК 1. Здатність критично осмислювати проблеми лісового господарства й дотичні міждисциплінарні проблеми та приймати ефективні рішення щодо їх вирішення.

СК 2. Здатність забезпечувати сталий розвиток лісового господарства.

СК 3. Здатність оцінювати регіональні особливості природно-кліматичних умов для організації ефективного лісового господарства, виконання лісами різнопланових функцій та збільшення площ лісів.

СК 4. Здатність розробляти та реалізовувати поточні та стратегічні плани розвитку підприємств лісової галузі, враховуючи ресурси, ризики, а також економічні, правові та екологічні аспекти.

СК 5. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні завдання лісового господарства у широких або мультидисциплінарних контекстах.

СК 6. Здатність здійснювати просвітницьку діяльність серед населення для формування в них екологічного мислення, свідомості та відповідальності за стан довкілля.

Очікувані результати навчання, які мають бути досягнуті здобувачами магістерського рівня освіти після проходження науково-виробничої практики:

РН 1. Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері лісового господарства та є основою для оригінального мислення, забезпечення сталого розвитку та проведення досліджень.

РН 2. Вільно спілкуватись усно і письмово українською та іноземною мовами при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій у сфері лісового господарства.

РН 3. Приймати ефективні рішення з питань лісового господарства, зокрема у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати його роз-

воток; визначати чинники, що впливають на досягнення поставлених цілей; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки рішень.

РН 4. Відшукувати необхідні дані в науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати й оцінювати ці дані.

РН 5. Здійснювати управління складною діяльністю у сфері лісового господарства та у ширших контекстах, забезпечувати якість, оцінювати ефективність і результативність діяльності.

РН 6. Оцінювати стан лісових фітоценозів, лісові ресурси в конкретних лісорослинних умовах, їх потенціал та прогнозувати можливості використання.

РН 7. Розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері лісового господарства з урахуванням доступних ресурсів і ризиків, а також економічних, правових та екологічних аспектів.

РН 8. Розробляти та вдосконалювати технологічні і виробничі процеси, впроваджувати сучасні цифрові технології.

РН 9. Визначати критерії ефективності та обирати оптимальну стратегію ведення лісового господарства залежно від зовнішніх та внутрішніх умов.

РН 10. Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з питань лісового господарства та дотичних проблем до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

РН 11. Застосовувати сучасні експериментальні та математичні методи, цифрові технології та спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язання складних задач лісового та мисливського господарства.

РН 12. Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань та створення нових технологій й продуктів лісового господарства та в ширших мультидисциплінарних контекстах.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОХОДЖЕННЯ НАУКОВО-ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Основоположним документом для проходження здобувачами другого рівня вищої освіти науково-виробничої практики в наукових установах чи підприємствах лісового господарства є договір між університетом та підприємством (науковою установою) про проведення спільної навчально-практичної підготовки здобувачів.

Під час проходження науково-виробничої практики здобувачі закріплюються за керівником практики від закладу вищої освіти. Керівник практики від закладу вищої освіти встановлює зв'язок з керівником практики від підприємства (наукової установи) і разом з ним складає індивідуальну робочу програму практики. Керівник практики від закладу вищої освіти розробляє тематику індивідуальних завдань і перевіряє їх виконання, надає здобувачам вищої освіти методичну допомогу, здійснює контроль за програмою проходження практики, оцінює результати виконання програми практики.

Керівництво практикою здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти на підприємствах лісового господарства чи в наукових установах покладається на керівника підприємства, заступника або одного з провідних фахівців, визначеного керівником, про що вказується в договорі. Керівник практики від підприємства (відповідно до індивідуальної робочої програми):

- надає здобувачу робоче місце практики;
- організовує навчання студентів з питань техніки безпеки і охорони праці;

- надає студентам можливість користуватися наявною літературою і необхідною документацією підприємства.

Здобувач для проходження переддипломної практики зобов'язаний:

- своєчасно прибути на місце проходження науково-виробничої практики і оформити відповідну документацію;

- дотримуватися виробничої і суспільної дисципліни, правил охорони праці та протипожежної безпеки;

- підпорядковуватися чинним у господарстві правилам внутрішнього розпорядку;

- сумлінно виконувати передбачені договором та індивідуальною робочою програмою види робіт і доручення керівника практики від підприємства чи наукової установи;

- здійснювати всі види робіт, передбачені індивідуальною робочою програмою та тематикою індивідуальних завдань, якісно та у встановлені терміни;

- регулярно вести щоденник практики;

- регулярно звітувати керівникові від навчального закладу про виконану роботу, в призначені терміни прибути на консультації наукового керівника;

- провести дослідження та зібрати необхідні матеріали для написання магістерської кваліфікаційної роботи;

- після закінчення практики, належним чином оформити звіт про проходження науково-виробничої практики, щоденник практики (підписаний керівником практики від підприємства чи наукової установи), відгук керівника практики від підприємства (наукової установи), висновок керівника практики від закладу вищої освіти;

- у визначені строки представити до захисту звіт про проходження науково-виробничої практики.

За три-п'ять днів до закінчення практики здобувачі вищої освіти звільняються від виробничих обов'язків для оформлення звіту про проходження науково-виробничої практики.

4. ПРОГРАМА ТА ЗМІСТ НАУКОВО-ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

№ з/п	Зміст роботи	Матеріали, які необхідно вивчити
1	Прибуття на підприємство (наукову установу), оформлення документів.	
2	Проходження вступного і первинного інструктажів з техніки безпеки, охорони праці, пожежної безпеки, охорони навколишнього середовища.	Інструкції з техніки безпеки, охорони праці, пожежної безпеки, посадові інструкції
3	Ознайомлення з організацією підприємства (наукової установи) та його структурними підрозділами.	Проект організації і розвитку лісового господарства.
4	Вивчити структуру лісового фонду господарства (наукової установи): характеристика лісорослинних умов, поділ лісів на категорії, стан та динаміка земель лісогосподарського призначення.	Проект організації і розвитку лісового господарства. Матеріали лісовпорядкування. Книга обліку лісового фонду.
5	Вивчити основні економічні характеристики підприємства. Опрацювати річний план підприємства та його виконання, місячні та річні звіти підприємства (наукової установи). Ознайомитися з документацією.	Економічні звіти, плани.

6	Практична робота зі спеціальності в окремих структурних підрозділах.	Перелікові відомості, бланки матеріально-грошової оцінки. Документи різних видів рубок. Типові норми виробітку на рубках догляду за лісом і лісогосподарські роботи. Норми виробітку на лісогосподарські роботи. Санітарні правила в лісах України. Організаційно-господарський план лісорозсадника. Інструкція з проектування, техприймання обліку та оцінки якості лісокультурних об'єктів. Книга лісових культур. Положення про організацію захисту лісів від шкідників та хвороб. Документація з побічних користувань лісом.
7	Науково-дослідна робота (збір польових матеріалів, аналітичний огляд літературних джерел).	Методики закладання пробних площ, проведення наукових досліджень відповідно до тематики індивідуального завдання.
8	Оформлення документації, звіту практики.	

Збір матеріалів для кваліфікаційної магістерської роботи здобувач здійснює відповідно до виданого керівником практики індивідуального завдання. Зміст індивідуальних завдань формують відповідно до програми практики і теми кваліфікаційної роботи. Виконання індивідуального завдання сприятиме формуванню у здобувача практичних умінь та навичок самостійного вирішення виробничих, наукових або організаційних питань.

5. ЗВІТНІСТЬ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

У період проходження науково-виробничої практики здобувач відповідно до індивідуального завдання, що видає керівник практики від навчального закладу, зобов'язаний провести науково-дослідну роботу (польові дослідження), результати якої стануть матеріалом для виконання кваліфікаційної магістерської роботи. Тема,

схема досліду і методики його виконання узгоджується з керівником від закладу вищої освіти перед виїздом студента на науково-виробничу практику.

5.1. Рекомендації до оформлення щоденника практики

Здобувачі вищої освіти під час проходження науково-виробничої практики зобов'язані вести щоденник, у якому щодня роблять запис про виконану роботу. Зокрема, записують її зміст, місце виконаної роботи та її обсяг, одержані при цьому результати. Оскільки щоденник є одним з основних джерел матеріалу для оформлення звіту про проходження практики, в ньому доцільно записувати всі види польових робіт, технологічні процеси, техніку, вимоги до проведення різних видів робіт, необхідні матеріали власних спостережень.

Щоденник має бути поданий окремо від звіту у спеціально оформленому зошиті і написаний власноруч здобувачем вищої освіти. Допускається оформлення щоденника за допомогою комп'ютера згідно з вимогами до написання звіту про проходження науково-виробничої практики (підрозділ 5.2 даних методичних рекомендацій). До перевірки не допускаються щоденники, не перевірені попередньо керівником практики від господарства і не затверджені підписом керівника і печаткою господарства. Щоденник потрібно вести в хронологічному порядку з першого дня перебування на практиці. Заповнений щоденник разом зі звітом з практики здають у деканат, після чого його, згідно з навчальним навантаженням, направляють для перевірки на одну з кафедр факультету.

Форму ведення щоденника наведено в додатках А, Б.

5.2. Рекомендації щодо структури та оформлення звіту

За результатами проходження практики здобувачі вищої освіти оформляють письмовий звіт. Структура звіту про науково-виробничу практику передбачає висвітлення питань з кількох блоків:

- загальна характеристика підприємства (наукової установи): найменування, розташування та історичні дані; природно-кліматичні умови території розташування;
- характеристика земель лісогосподарського призначення;
- лісогосподарська діяльність підприємства: обсяги робіт, їх характеристика та особливості;
- характеристика робіт, виконаних під час проходження практики;

- результати науково-дослідної роботи;
- аналіз виробничого травматизму на підприємстві (науковій установі), стану пожежної безпеки.

Рекомендована структура звіту:

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Місцезнаходження та організаційна структура

1.2. Природно-кліматичні умови

1.2.1. Лісорослинні умови

1.2.2. Едафо-кліматичні умови

1.2.3. Гідрологічні умови

1.3. Економічні умови

РОЗДІЛ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА ЛІСОВОГО ФОНДУ

2.1. Поділ лісів на категорії

2.2. Стан та динаміка земель лісогосподарського призначення

2.3. Екологічний стан лісів

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ЛІСОГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Рубки головного користування

3.2. Рубки формування і оздоровлення лісів

3.3. Лісонасіннева та лісорозсадницька справа

3.4. Лісокультурні роботи

3.5. Заходи з охорони та захисту лісу

3.6. Побічне користування лісовими ресурсами

РОЗДІЛ 4. ХАРАКТЕРИСТИКА РОБІТ, ВИКОНАНИХ ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

РОЗДІЛ 5. РЕЗУЛЬТАТИ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ

5.1. Опис об'єктів дослідження

5.2. Методика збору польового матеріалу

5.3. Аналітична характеристика зібраного матеріалу

РОЗДІЛ 6. ОРГАНІЗАЦІЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ДОДАТКИ

Загальні вимоги до оформлення. Текстова частина звіту з практики повинна мати титульну сторінку, зміст, вступ, виклад загальних та спеціальних розділів, характеристику виконаних робіт, список викорис-

таних джерел, додатки, таблиці, ілюстрації. Титульну сторінку звіту оформляють згідно зі зразком, наведеним у додатку Е.

Роботу друкують на комп'ютері з одного боку аркуша білого паперу формату А4 (210*297 мм). Текст розміщують на сторінці, яка обмежується полями: лівим – 30 мм, правим – 10 мм, верхнім і нижнім – 20 мм. Для друку використовують шрифт Times New Roman, розмір шрифту 14, міжрядковий інтервал 1,5. Абзацний відступ – 1,25 см. Загальне форматування – по ширині. Сторінки нумерують арабськими цифрами у верхньому правому кутку. Титульна сторінка входить до загальної нумерації сторінок звіту, але не нумерується.

Кожний розділ починають з нової сторінки, нумерують арабськими цифрами. Назву розділу друкують великими літерами посередині сторінки напівжирним шрифтом. «ЗМІСТ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» не нумерують.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу, наприклад перший підрозділ другого розділу (2.1). Підрозділ може містити пункти. Нумерація пунктів аналогічна до нумерації підрозділів, наприклад другий пункт третього підрозділу першого розділу (1.3.2).

Нааявність у звіті науково-виробничої практики ілюстрацій (схем, карт, фотографій, рисунків) та табличного матеріалу, дає змогу викласти матеріал більш доказово, наочно, полегшує його сприйняття. Ілюстрації та таблиці розміщують після першої згадки про них у тексті. Ілюстрації, розміщені на окремих сторінках звіту, входять до загальної нумерації сторінок. Всі ілюстрації, за виключенням таблиць, позначають словом «Рис.» і нумерують арабськими цифрами послідовно в межах розділу (наприклад Рис. 1.2; Рис. 1.3; Рис. 1.3). Наскрізна нумерація ілюстрацій допускається. Кожна ілюстрація повинна мати назву, яку записують під ілюстрацією напівжирним шрифтом з абзацу. Пояснювальні підписи (якщо є такі), розміщують в кінці назви ілюстрації. На всі ілюстрації обов'язково мають бути посилання у тексті (наприклад: «...як це видно з рис. 3.2»), або у вигляді виразу у круглих дужках (рис. 1.2)). У звіті з переддипломної практики обов'язково мають бути фотографії, що підтверджують виконання студентом певних робіт під час проходження практики. Дозволяється розмішувати кілька ілюстрацій на одному аркуші.

Цифровий матеріал, здебільшого, подають у таблицях. Оформлення таблиці необхідно проводити в MS Word чи MS Excel. Для таблиць використовують шрифт розміру 10–12 Times New Roman через одинарний

міжрядковий інтервал. Таблиці нумерують послідовно в межах розділу. У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці пишуть «Таблиця» із зазначенням її номера з великої літери курсивом (вирівнюють за правим краєм). Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставлять крапку (наприклад: «Таблиця 2.1» – перша таблиця другого розділу). На наступному рядку посередині тексту з великої літери напівжирним шрифтом записують назву таблиці. Крапку в кінці назви не ставлять. На всі таблиці мають бути посилання в тексті звіту у круглих дужках (табл. 1.1.) або запис «...як це видно з табл. 1.1.». Примітки до таблиць, в яких вказують додаткові і пояснювальні дані, розміщують після таблиці в межах тієї ж сторінки. Таблицю, залежно від її розміру, розміщують під текстом, у якому вперше зроблене посилання на неї, чи на наступній сторінці, а, за необхідності, в додатках. Не допускається розривання таблиць в частині шапки, коли остання наводиться на одній сторінці, а результати – на наступній.

Посилання в тексті на використане літературне джерело подають в квадратних дужках (наприклад: [4], де цифрою вказано номер джерела, згідно зі списком використаної літератури). Список літературних джерел має містити перелік використаних за написання даного звіту з переддипломної практики джерел літератури. Джерела розміщують, переважно, в алфавітному порядку за прізвищем першого автора. Кожне джерело повинно мати прийняті в бібліографії: прізвище і ініціали автора чи авторів; повну назву літературного джерела; назву збірника або журналу, в яких опублікована робота, місце та рік видання; номер випуску книги чи журналу; сторінки (для книги повний обсяг, для статей – номери сторінок в збірнику або журналі). Розміщення наведених вище даних бібліографії проводять з використанням розділових знаків після кожного з них. За приклад можна взяти список використаних джерел в кінці даних методичних рекомендацій.

Підготовлений звіт із заповненим щоденником практики подають на перевірку керівнику переддипломної практики від підприємства (наукової установи), який він підписує за відсутності суттєвих зауважень. Підпис керівника завіряють печаткою підприємства. За результатами проходження практики керівник науково-виробничої практики від підприємства (наукової установи) надає відгук щодо виконання здобувачем вищої освіти програми практики, який дода-

ють до щоденника (додаток В). Відгук завіряють печаткою. Далі студент відмічає в канцелярії підприємства вибуття з переддипломної практики і разом зі звітом, щоденником та зібраними польовими матеріалами прибуває у визначений термін до вищого навчального закладу.

Керівник науково-виробничої практики від закладу освіти знайомиться зі щоденником практики, перевіряє дотримання календарного плану робіт, ставить відмітку про виконання індивідуальних завдань, готує висновок про виконання здобувачем програми практики, робить відповідні зауваження та рекомендації щодо представлених матеріалів (додаток Д). Керівник приймає рішення про можливість допуску звіту до захисту, або необхідність його доопрацювання і представлення звіту до повторної перевірки. У визначений за наказом факультету день відбувається захист звіту.

5.3. Оцінювання

Захист звіту про проходження науково-виробничої практики відбувається у формі співбесіди з представленням комісії зібраних польових матеріалів для написання дипломної кваліфікаційної роботи. Під час оцінювання здобувача вищої освіти враховують його ставлення до роботи, відповідальність, активність під час виконання завдань, дотримання правил техніки безпеки, відсутність пропусків. За результатами захисту звіту студенту виставляють одну з оцінок – "відмінно", "добре", "задовільно" або "незадовільно".

Критерії оцінювання:

- «відмінно» – здобувачем вищої освіти набуті вміння і виконані індивідуальні завдання згідно з планом переддипломної науково-виробничої практики, зроблені чіткі записи у щоденнику, оформлено належним чином звіт про практику;

- «добре» – здобувачем вищої освіти набуті вміння і виконані індивідуальні завдання згідно з планом переддипломної науково-виробничої практики, але опис і аналіз у щоденнику неповні;

- «задовільно» – наявні окремі суттєві похибки у виконанні індивідуальних завдань плану переддипломної науково-виробничої практики, опис і аналіз у щоденнику практики неповні;

- «незадовільно» – здобувач вищої освіти не виконав індивідуальних завдань плану переддипломної науково-виробничої практики, відсутні записи в щоденнику практики.

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		іспит	залік
90–100	A	Відмінно	Зараховано
82–89	B	Добре	
75–81	C		
64–74	D	Задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	Незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання	
1–34	F	Незадовільно (незараховано) з обов'язковим повторним вивченням	

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Васенков Г.І., Іванюк І.Д., Іванюк Т.М., Хрик В.М. Захисне лісорозведення (історичний аспект). Харків, 2017. 160 с.
2. Гірс О.А., Новак Б.І., Кашпор С.М. Лісовпорядкування: підручник. Київ: Фітосоціоцентр, 2013. 435 с.
3. Збірник технічних умов на класифікацію лісоматеріалів. ДП «Лісогосподарський інноваційно-аналітичний центр». Київ, 2019. 245 с.
4. Інструкція з впорядкування лісового фонду України. Ч.1. Польові роботи. Ірпінь: Укрдержліспроєкт, 2006. 104 с.
5. Інструкція з впорядкування лісового фонду України (частина 2). Камеральні роботи. URL:http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/publish/article?art_id=119323.
6. Лісовий кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text>
7. Левандовська С.М., Хрик В.М. Основи лісорозведення та лісовідновлення: навчальний посібник для студентів агробіотехнологічного факультету. Біла Церква, 2014. 178 с.
8. Лісотаксаційний довідник / за ред. Кашпора С.М., Строчинського А.А. Київ: Вінніченко, 2013. 496 с.
9. Про затвердження Правил охорони праці для працівників лісового господарства та лісової промисловості: Наказ Державного комітету України з нагляду за охороною праці № 119 від 13.07.2005.
10. Настанови з лісомеліоративного впорядкування захисних лісових насаджень / уклад. В.Ю. Юхновський, В.В. Йосипенко. Київ, 2012. 38 с.
11. Пилипенко О.І., Юхновський В.Ю., Дударець С.М., Малюга В.М. Лісові меліорації: підруч. Київ: Аграрна освіта, 2010. 282 с.
12. Положення про організацію і проведення практичної підготовки здобувачів вищої освіти у Білоцерківському національному аграрному університеті від 29.06.2023 р.
13. Про затвердження Санітарних правил в лісах України: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.07.1995 р. № 555. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555-95-%D0%BF>.
14. Площі пробні лісовпорядні. Метод закладання: СОУ 02.02-37-476:2006. [Чинний від 2007-05-01]. Київ: Мінагрополітики України, 2006. 32 с.
15. Хрик В.М., Кімейчук І.В. Лісівництво. Біла Церква, 2020. 69 с.
16. Хрик В.М., Левандовська С.М., Кімейчук І.В. Деревинознавство з основами лісового товарознавства і стандартизації лісової продукції. Біла Церква, 2023. 234 с.
17. Юхновський В.Ю., Дударець С.М., Малюга В.М., Хрик В.М. Протирозійні лісові насадження яружно-балкових систем. Київ: Кондор-Видавництво, 2013. 512 с.
18. Юхновський В.Ю., Левандовська С.М., Хрик В.М. Атлас фітоіндикаторів типів лісорослинних умов Лісостепу України: монографія. Біла Церква: Білоцерківдрук, 2013. 651 с.
19. Юхновський В.Ю., Левандовська С.М., Хрик В.М. Атлас фітоіндикаторів типів лісорослинних умов Степу України: монографія. Біла Церква: Білоцерківдрук, 2015. 527 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

_____ (вид і назва практики)

Студента (ки) _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Факультету _____

Кафедри _____

Освітній рівень _____

Спеціальність _____
(назва)

_____ курс, група _____

Студент (ка) _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Прибув (ла) на підприємство, в організацію, установу

Печатка підприємства, _____ 20____ року

організації, установи _____
(Підпис) (посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Вибув (ла) з підприємства, організації, установи

Печатка підприємства, _____ 20____ року

організації, установи _____
(Підпис) (посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Календарний графік проходження практики

№ з/п	Назви робіт	Тижні проходження практики												Примітки про виконання
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
2														
3														
4														
5														
6														
...														

Керівник практики
від Білоцерківського національного
аграрного університету

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

від підприємства (наукової установи)

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

ВІДГУК

керівника практики від підприємства (наукової установи)
щодо виконання здобувачем вищої освіти програми
науково-виробничої практики

Здобувач _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

проходив (ла) практику у _____
_____
(повна назва підприємства, організації, наукової установи)

термін практики з « ____ » _____ 20 ____ р. до « ____ » _____ 20 ____ р.

Здобувач зарахований на посаду _____

Відпрацьовано ____ годин, пропущено ____ годин, в т.ч. прогулів ____ годин.
Виконання правил техніки безпеки і вимог промислової санітарії

_____
(випадки порушень, причини, прийняті міри, наслідки)

Виконував роботи _____
_____
(перелік робіт на робочих місцях)

Якість виконання робіт _____

Знання технологічного процесу, навички роботи з інструментом, приладами,
обладнанням, комп'ютерною технікою _____

Організаційні здібності _____

Трудова дисципліна _____

Виконання індивідуального завдання _____

_____
(назва теми, виконано у повному об'ємі, виконано частково, не виконано)

Оцінка за практику _____

Зауваження та пропозиції підприємства щодо підвищення ефективності підготовки здобувача _____

_____
(на що варто звернути увагу за підготовки фахівця)

М.П.

Керівник практики
від підприємства (наукової установи) _____
(підпис) (прізвище, ініціали)

« ____ » _____ 20 ____ р.

ВИСНОВОК

керівника практики від закладу вищої освіти
щодо виконання здобувачем вищої освіти програми
науково-виробничої практики

Здобувач _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Спеціальність _____
(шифр і назва спеціальності)

курс _ група _ форма навчання _____ ОР Магістр
проходив (ла) практику у: _____
(повна назва підприємства, організації, установи)

термін практики з «___» _____ 20__р. до «___» _____ 20__р.

Наказ на прийняття здобувача для проходження практики і призначення керівника практики від підприємства (наукової установи)

виданий «___» _____ 20__р.

Керівником практики від підприємства (наукової установи) призначено

_____
(посада, прізвище, ім'я, по батькові)

Виконання програми практики _____

_____
(відповідність робочого місця програмі практики, перелік виконуваних робіт, оцінка роботи)

Ведення щоденника, оформлення звіту _____

_____
(виконано у повному об'ємі, виконано частково, не виконано, вказати причину невиконання)

Виконання індивідуального завдання _____

_____
(назва теми, виконано у повному об'ємі, виконано частково, не виконано)

Збір матеріалів для написання магістерської кваліфікаційної роботи _____

_____
(виконано у повному об'ємі, виконано частково, не виконано, вказати причину невиконання)

Підпис керівника практики _____

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

*Агробіотехнологічний факультет
Кафедра лісового господарства*

ЗВІТ

про проходження науково-виробничої практики

У _____
(назва господарства або наукової установи)

термін практики з _____ до _____

Студента (ки) _____ курсу _____ групи
ОР Магістр

_____
ПП

Керівник практики від підприємства

_____
(підпис)

_____
(прізвище та ініціали)

Керівник практики
від Білоцерківського національного
аграрного університету

_____
(підпис)

_____
(прізвище та ініціали)

Біла Церква 20__

НАУКОВО-ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА

Методичні рекомендації
для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня
спеціальності 205 «Лісове господарство»

Хрик Василь Михайлович
Левандовська Світлана Миколаївна
Лозінська Тетяна Павлівна
Масальський Владислав Петрович
Ситник Олександр Сергійович
Пенькова Світлана Василівна
Кімейчук Іван Васильович

Редактор: О.О. Грушко
Комп'ютерне верстання: В.С. Мельник

Здано до складання 14.02.2024. Підп. до друку 22.02.2024.
Формат 60x84¹/₁₆. Ум. друк. арк. 1,3. Тираж 100.
РВІКВ, Сектор оперативної поліграфії БНАУ
09117, Біла Церква, Соборна пл., 8; тел. 33-11-01